

**Partidul Politic
„Partidul Nostru”**

PLANUL GENERAL PENTRU MOLDOVA

Viziunea noastră asupra dezvoltării țării

Chișinău - 2019

Cuprins

Introducere

Partea I. Moldova zilelor noastre

Partea II Eliberarea și reformarea statului

Partea III Economia

Partea IV Controlul popular

Planul general este un document fundamental, conform căruia sunt stabilite obiectivele de dezvoltare ale unui oraș sau ale unei țări și sunt determinate politicile și activitățile pentru atingerea acestor obiective

Introducere

În decursul mai multor ani, „Partidul Nostru” a scris în mod regulat despre procesele care au loc în Republica Moldova. În activitatea noastră zilnică, mereu am acordat o atenție deosebită opiniei oamenilor simpli, necesităților și solicitărilor lor. Întâlnindu-ne cu locuitorii satelor și orașelor din Moldova, cu oameni diferiți ca vârstă și statut social, care vorbesc limbi diferite, am elaborat pentru „Partidul Nostru” o strategie politică apropiată și pe înțelesul fiecărui cetățean al țării.

Așa am înțeles că numai prin comunicare directă se pot construi relații de încredere și de respect reciproc. Relații esențiale în condițiile Moldovei pentru realizarea unui scop concret: formarea unei noi politici de stat care să corespundă intereselor celor mai diverse grupuri sociale, adesea antagoniste. S-a consolidat convingerea conform căreia vechea politică de neîncredere și acuzații reciproce, existentă în Republica Moldova din momentul dobândirii suveranității și independenței statului, trebuie să fie anihilată odată pentru totdeauna.

Ca urmare a sutelor de întâlniri cu mii de oameni din toate localitățile Moldovei, am înțeles definitiv că situația este foarte gravă și că Moldova nu are nici un viitor cu actuala guvernare. Pentru a readuce țara pe calea dezvoltării durabile, în interesul majorității sărace și lipsite de drepturi a majorității populației, este necesar de a pune capăt regimului oligarhic corupt care reprezintă doar interesele unui grup de oameni bogați. Suntem siguri: majoritatea dintre voi susțineți această idee.

Eliberarea Republicii Moldova din captivitate, curățirea structurilor statului de slugile docile ale acestui regim este o condiție obligatorie pentru existența și dezvoltarea normală a țării. Pentru a ieși dintr-o criză profundă pe plan politic, socio-economic, spiritual, moral, este necesară o schimbare radicală a puterii. Dar și acest lucru pare a fi insuficient.

Este nevoie de o altă percepere a politicii în sine și este necesar un plan general care să stabilească scopurile de dezvoltare a țării și acțiunile pentru

realizarea lor. Acest plan trebuie să acopere sfera politicii propriu-zisă și a structurii instituțiilor statului și să prevadă reînființarea statului în baza noii Constituții. Planul general trebuie să includă un set de măsuri pentru dezvoltarea economică și socială, să identifice reperele-cheie ale politicii externe și să formuleze atitudini față de diferite proiecte de integrare regională. În sfârșit, el trebuie să includă un sistem integral de control civil, de control din partea poporului asupra tuturor proceselor care se desfășoară în politică și în stat.

Partea I. Moldova zilelor noastre

Moldova este o țara cu o istorie bogată. După ce a parcurs o cale de secole ca principat independent în Evul Mediu și ca parte a Imperiului Rus în Epoca modernă, ca un șir de republici în secolul al XX-lea, în ultimii 28 de ani, aceasta există sub denumirea de Republica Moldova independentă – stat care a apărut drept urmare a descompunerii Uniunii Sovietice.

Dar, din păcate, noi, moldovenii, am reacționat la formarea noului nostru stat prea ușuratic, prea neglijent, de parcă nu am înțelege la ce bun avem nevoie de el. Anii de independență au devenit o perioadă de profanare a statalității, perioadă a declinului socio-economic, a degradării spirituale și morale, a catastrofei demografice, a dispariției noțiunii de popor, a pierderii teritoriilor, a degenerării elitei politice. Ultimul fenomen este, de fapt, cauza principală a tuturor celorlalte probleme.

În 2009, în Moldova au venit la putere așa zisele partide pro-europene. Cursul lor politic s-a orientat spre distrugerea definitivă a bazelor statului moldovenesc. Liderii acestor partide au construit un sistem vicios, au creat un mecanism special care a transformat Republica Moldova într-o „gunoiște” financiară internațională.

Legislația a fost schimbată, la funcțiile cheie în instituțiile de stat, în organele de drept și structurile de supraveghere, în instanțele judecătorești, au fost promovate persoanele „potrivite” care au început să asigure adoptarea și punerea în aplicare a deciziilor criminale.

După alegerile parlamentare falsificate din 2014, când „Partidul Nostru” a fost exclus din campania electorală cu câteva zile înainte de alegeri, starea de stat capturat a Republicii Moldova s-a înrăutățit. Țara se află sub controlul total

al grupării oligarhice monopoliste care guvernează, reprezentată de Partidul Democrat din Moldova, în frunte cu președintele său, care distruge rivalii politici și pune țara pe brânci. Toate ramurile puterii acționează în interesul acestei grupări și în defavoarea societății.

Corupția și hoția au luat o amploare fără de precedent, ceea ce a dus la „jaful secolului” – transferul unui miliard de dolari din sistemul bancar național în străinătate, devastarea rezervelor valutare ale statului, povară ulterior pusă pe umerii populației sărace, anume ea fiind obligată să acopere lacuna creată de furtul miliardului.

Represiunile împotriva opoziției au devenit o practică curentă în Moldova. Astfel, în țară au apărut deținuți politici. Rezultatele exprimării libere a voinței cetățenilor la alegeri sunt anulate în mod ilegal.

Întregul sistem vicios, care împiedică dezvoltarea societății, și care o duce la degradare, se bazează pe minciuni și manipularea conștiinței de masă.

Politica se bazează pe un fel de relații de piață, adică politicienii, deputații, aleșii locali, funcționarii de toate nivelurile, judecătorii, procurorii, polițiștii, vameșii acționează ca „furnizori privați de servicii publice”.

Societății i se impune filosofia politică a junglei, unde cel mai slab este înghițit de cel mai puternic. Rezultatul acestei politici a fost capturarea statului de către regimul mafiot.

Nu este deloc surprinzător faptul că **actualul sistem politic din Republica Moldova este profund anti-popular.**

În timp ce majoritatea absolută a populației trăiește sub pragul sărăciei, conducătorii practic tuturor așa-numitelor partide de succes aparțin unei clase înguste de bogătași. Toți acești lideri – indiferent de orientarea lor geopolitică, indiferent dacă ne cheamă spre Occident sau spre Orient – sunt oameni foarte bogați. Dar problema nu constă în bogăția în sine, a fi bogat nu este ceva rău, ci în faptul că niciunul dintre politicienii moldoveni nu poate explica cum a obținut această bogăție. Nici unul din ei nu are o afacere proprie de succes în Moldova. Prin urmare, avem tot dreptul să afirmăm: sursa averii lor este corupția, mituirea și alte manipulări ilegale cu mijloacele financiare.

Trăim cu toții într-o nouă realitate. Pentru actualul stat capturat nu contează cetățenii săi. Toate instituțiile de stat, liderii tuturor partidelor

parlamentare, deputații celor mai mari fracțiuni, sistemul politic al Republicii Moldova per ansamblu servesc interesele lichidatorilor țării și lucrează împotriva poporului, împotriva noastră a tuturor. S-a ajuns până într-acolo că majoritatea parlamentară controlată de Plahotniuc a adoptat o lege criminală privind vânzarea cetățeniei moldovenești străinilor (și, prin urmare, în mod automat, vânzarea pământurilor moldovenești), iar președintele Dodon a promulgat imediat această lege.

Nu există nici o speranță că dâșii se vor preocupa de propriul popor.
Nu putem avea încredere în nici unul dintre ei.

Toate instituțiile statului care au obligația de a exercita controlul asupra respectării legilor – procuratura, instanțele de judecată, poliția, inspectoratul fiscal, serviciul anti-corupție – toate aceste instituții, în loc să-și îndeplinească îndatoririle directe și să potolească apetiturile uzurpatorilor, au trecut de partea lor. Statul deja nu mai este capabil să îndeplinească funcția de control, de restricționare a acestor terminatori și de limitare a lăcomiei lor. De facto, statul, ca și întregul sistem politic, lucrează împotriva poporului.

Cei care au capturat statul, fac tot posibilul pentru a menține starea de lucruri neschimbată. Mulți cetățeni simpli, poate chiar majoritatea, au fost mințiți atât de mult încât nu mai cred că lucrurile pot fi schimbate în bine. O bună parte din oameni s-au împăcat cu ceea ce se întâmplă și nu vor să facă nimic pentru a schimba situația. Dar trebuie să înțelegem că lipsa de acțiune nu ne oferă nicio șansă să schimbăm ceva.

Pentru a rupe cercul vicios ce s-a creat, în Republica Moldova noi avem nevoie de altceva – avem nevoie de o nouă viziune asupra politicii. Trebuie să începem să edificăm între noi cu totul alte relații – relații bazate pe respect reciproc, pe adevăr și încredere. Dar, în același timp, să nu uităm: cei care vor primi de la noi un nou credit de încredere, vor trebui să nu ne dezamăgească. Prin urmare, **trebuie să edificăm un sistem cu relații de control asupra celor pe care îi vom alege.** Și societatea trebuie să poată să se opună celor care nu doresc să se conformeze regulilor și normelor de coexistență socială.

Partea a II-a. Eliberarea și reformarea statului

Statul capturat

Referindu-ne la necesitatea unor politici de stat orientate către orice domeniu al vieții societății – nu doar în economie, ci și în educație, cultură, știință, medicină etc. – trebuie să rămânem realiști. Și să recunoaștem: astăzi, la sfârșitul anului 2018, statul Republica Moldova este incapabil să realizeze astfel de politici.

Statul, capturat de regimul liderului Partidului Democrat din Moldova, Vladimir Plahotniuc, este capabil să servească efectiv, în primul rând, intereselor oligarhului și membrilor clanului său. În al doilea rând, statul este impus să servească intereselor unei cohorte de slugi ai acestui clan din rândurile procuraturii, ale corpului de judecători, ale conducerii de vârf din poliție și ale altor forțe de ordine cât și, desigur, intereselor deputaților, miniștrilor și altor funcționari publici. Prin mituire, corupție, intimidare și șantaj, Plahotniuc, care de asemenea este cunoscut sub numele de Păpușar, într-o perioadă restrânsă de timp a creat un întreg sistem al statului capturat, pe care îl controlează.

Acest sistem include aproape toate instituțiile de puterii – Parlamentul, Guvernul, Curtea Constituțională, Procuratura, instanțele de judecată de jurisdicție generală etc. Din acest sistem face parte și așa-numita opoziție sisemică formată dintr-un șir de partide (Partidul Socialiștilor din Republica Moldova, Partidul Șor, Partidul Popular European al lui Iurie Leancă, PUM-ul unionist al lui A. Șalaru și T. Băsescu etc.) - opoziția, căreia îi este permis să critice partidul de la guvernare PDM, dar căreia i-a fost strict interzis să-l critice pe Plahotniuc și să vorbească despre statul capturat. Păpușile nu pot critica Păpușarul – astăzi viața politică din Republica Moldova se supune în totalitate acestei legități mafioate.

Acest sistem vicios nu are nimic de-a face cu constituționalitatea, nici cu statul de drept sau cu democrația. Atât timp cât acest sistem există, în Moldova vor continua procesele de degradare, iar perspectiva dezvoltării statului este nulă. Acest sistem trebuie demontat din temelii.

Alegerile ca instrument de demontare a sistemului

Înlăturarea sistemului statului capturat se poate produce prin alegeri corecte, desfășurate în strictă conformitate cu legea și sub un control internațional riguros. Legea trebuie să fie egală pentru toți.

Este deja evident faptul că alegerile din 24 februarie 2019 nu vor fi corecte, transparente și democratice. Ele sunt falsificate din start. Atât partidul de la

guvernare condus de păpușarul Plahotniuc, cât și opoziția sistemică – partidele de buzunar ale păpușarului conduse de către Dodon, Șor – deja mituiesc alegătorii, ceea ce este interzis de Codul Electoral. Pe de altă parte, reprezentanții opoziției anti-sistem, care refuză să se conducă de regulile gangsterilor care conduc statul capturat, sunt persecutați și se confruntă cu numeroase obstacole în activitatea lor politică.

Cu toate acestea, chiar dacă suntem puși în condiții inegale, participarea la astfel de „alegeri” este necesară. În primul rând, nu trebuie să se renunțe la luptă, dimpotrivă, trebuie să continuăm să ne opunem sistemului vicios creat de statul capturat în orice circumstanțe. În al doilea rând, alegerile anticipate ale primarilor din Chișinău și Bălți, care au avut loc în mai-iunie 2018, au demonstrat că în aceste două orașe regimul Plahotniuc nu este capabil să controleze procesul electoral. Ceea ce înseamnă că cel puțin în circumscripțiile uninominale din Chișinău și Bălți există șansa de a promova în viitorul Parlament oameni neconvenabili regimului de la guvernare.

În afară de aceasta, Rusia de la bun început a fost contra regimului de la guvernare al lui Plahotniuc, iar de curând și Europa a început să manifeste față de el o atitudine negativă. Dacă alegerile, deja incorecte, din 24 februarie nu vor fi recunoscute de către comunitatea internațională, aceasta va duce la izolarea regimului și la căderea lui. Ceea ce înseamnă că în Moldova va apărea șansa pentru organizarea unor noi alegeri parlamentare, anticipate, după un anumit timp.

În cadrul acestor viitoare alegeri noi, care ar putea fi desfășurate corect, fără falsificări, vom avea posibilitatea să alegem o nouă putere – o putere ce va trebui, în sfârșit, să promoveze o politică de dezvoltare a statului în interesul poporului și al țării.

Probabil veți întreba: ce se oferă în schimb? Apelul de a distruge totul din temelie și apoi, pe parcurs, a inventa ceva în schimb nu poate fi numit constructiv. O asemenea abordare, de asemenea, nu inspiră încredere.

Considerăm că cel mai important este să soluționăm următoarele probleme:

Restabilirea statului de drept

Restabilirea statului de drept în Moldova trebuie să înceapă de la restabilirea sistemului constituțional și eliberarea instituțiilor statului din captivitatea structurilor mafioate. Aceasta înseamnă:

- Introducerea dictaturii legii;
- Înăsprirea pedepsei pentru infracțiunile de corupție;
- Anularea imediată a legii cu privire la vânzarea cetățeniei moldovenești străinilor;
- Introducerea prezumției de vinovăție pentru funcționari;
- Revizuirea rezultatelor privatizărilor ilegale;
- Investigarea crimelor de rezonanță, cum ar fi furtul miliardului din sistemul bancar, cu atragerea la răspundere a tuturor celor care se fac vinovați de acest furt, elaborarea și adoptarea unui proiect de lege prin care cei responsabili de devastarea băncilor moldovenești și trezoreriei statului să fie impuși să restituie banii furați;
- Confiscarea bunurilor furate și introducerea unui impozit pe lux;
- Aplicarea lustrației împotriva celor care au servit interesele mafiote ale regimului oligarhic. Introducerea prin lege a interdicției de a ocupa funcții publice timp de 10 ani pentru toți conducătorii structurilor de stat, adjuncții acestora, judecătorii, procurorii, poliștii – pentru toți cei care au servit interesele regimului anticonstituțional care a capturat statul;
- Implementarea unei reforme cardinale a sistemului judiciar, chiar până la concedierea întregului corp judecătoresc;
- Depolitizarea instituțiilor puterii de stat și, în primul rând, a Procuraturii Generale;
- Transferarea Comisiei Electorale Centrale, a Consiliului Coordonator al Audiovizualului, a Curții de Conturi, a Agenției Naționale de Integritate sub controlul opoziției;
- Interzicerea prin lege a „turismului” politic de la un partid la altul;
- Interzicerea pentru persoanele cu dublă cetățenie să ocupe funcții publice.

Reconstituirea statului

Scopul principal al întregii societăți trebuie să fie construirea unui stat moldovenesc viabil, care să asigure păstrarea și dezvoltarea poporului. Aceasta înseamnă crearea unui nou stat – Republica Moldova – în baza unei noi Constituții.

Moldova se confruntă cu o criză a constituționalității. Violarea Constituției trebuie oprită. În cadrul noii Legi Fundamentale trebuie soluționate

astfel de probleme precum: sistemul de guvernare; interdicția pentru persoanele cu dublă cetățenie să dețină înalte funcții de conducere în stat, în structurile de forță și organele justiției; sistemul judiciar ca atare; reforma administrației publice locale; reglementarea conflictului transnistrean; păstrarea neutralității. Este vorba de un proces foarte complex, de lungă durată, pe seama căruia nu se pot face speculații, nu pot fi scoase din contextul general în mod tendențios subiecte separate, cum ar fi introducerea formei de guvernare prezidențiale.

Procesul trebuie să se încheie cu **convocarea Adunării Constituționale** (deocamdată este devreme să vorbim despre mecanismul și termenii convocării ei), **în cadrul căreia reprezentanții împuterniciți din diferite regiuni, de la forțele politice și societatea civilă, de pe ambele maluri ale Nistrului vor adopta o nouă Constituție a unui nou stat Republica Moldova.**

Timp pentru pace

După 30 de ani de război politic al tuturor împotriva tuturor a sosit timpul pentru o reconciliere națională. **Timpul pentru pace. Timpul pentru a aduna pietrele. Timpul pentru a construi.**

În primul rând, această reconciliere trebuie realizată în cadrul societății moldovenești. Politicienii trebuie să înceteze divizarea societății în scopuri egoiste, de partid. Este necesar să rupem cercul vicios al confruntării permanente și să găsim acel scop comun care ar putea uni majoritatea societății. Acest scop poate fi unul singu – păstrarea și dezvoltarea Republicii Moldova și a poporului său. Anume aceasta este piatra de temelie în jurul căreia trebuie să ne unim. Acesta este scopul pentru realizarea căruia trebuie să acționăm.

La nivel declarativ, se pare, nimeni nu se opune acestui scop, însă, în realitate, fiecare trage jarul pe turta sa în speranța de a-i învinge pe toți ceilalți. Ca rezultat, avem de pierdut cu toții. Nu poate o parte a societății și forțele politice susținute de dânsa prelua controlul asupra celeilalte părți a societății, nu poate o forță distruge cealaltă, cu viziuni contrare. Or, astăzi suntem martori ai rezultatului trist al unui astfel de război – înfrângerea totală a Republicii Moldova și a întregului ei popor.

Confruntarea civilă trebuie oprită pentru a începe împreună să soluționăm problemele comune. În caz contrar, Moldova se va transforma definitiv într-o

țară-faliment pe cale de dispariție, țară a cărei populație se va împrăștia ireversibil în întreaga lume.

Moratoriul privind confruntarea geopolitică

Reconcilierea națională în interiorul țării trebuie să fie însoțită de încetarea disputelor geopolitice care scindează și mai mult societatea și împiedică soluționarea problemelor interne. Teritoriul Republicii Moldova nu trebuie să fie perceput ca un loc unde factorii externi își pot măsura forțele, deoarece aceasta afectează grav cetățenii noștri; Moldova trebuie să devină o platformă de interacțiune între Vest și Est, dar nu un poligon geopolitic.

În cadrul mai multor campanii electorale pentru alegerile parlamentare, precum și în prezidențialele din 2016 alegătorii au fost separați pe diferite părți ale baricadelor, aducând întreaga societate în prag de „isterie geopolitică” cu întrebarea stupidă: „Ești cu Europa? Sau ești cu Rusia?”.

Aceeași carte cinică – de a scinda geopolitic societatea moldovenească – se joacă și acum, în pragul alegerilor parlamentare, programate pentru 24 februarie 2019.

În realitate nu suntem așteptați nici în Vest, nici în Est. Aceia care ne promit un viitor luminos fie acolo, fie dincolo – mint. Toate aceste „momeli” – să aderăm undeva și atunci toate problemele noastre vor fi rezolvate în mod miraculos de un nene străin – nu au nimic de-a face cu realitatea.

A venit timpul să începem să rezolvăm problemele țării noastre singuri, la noi acasă. Nimeni din exterior nu va face nimic în locul nostru.

Moldova nu trebuie „să prietenească” cu cineva împotriva altcuiva. Politica „anti-” și tot felul de fobii trebuie înlocuite cu politica „pro” și cooperarea cu toți vecinii apropiați și îndepărtați. Moldova trebuie să restabilească echilibrul dintre Est și Vest, asigurând îmbinarea integrării europene și eurasiatice. Fiind în relații bune cu Uniunea Europeană, este necesar să normalizăm relațiile cu Federația Rusă și să stabilim relații cu Uniunea Eurasiatică.

Trebuie instituit un moratoriu asupra demagogiei false din jurul „opțiunii geopolitice” pentru o perioadă de cel puțin 10 ani. Atunci când situația din Moldova se va stabili, atunci când cele mai stringente probleme ale statului nostru vor fi rezolvate, doar atunci – dacă chestiunea va mai fi actuală – ne vom putea gândi la organizarea unui referendum privind aderarea

(sau neaderarea) la o anumită comunitate regională de integrare. Dar nu înainte de aceasta.

Neutralitatea

Moldova categoric nu trebuie atrasă pe orbita Alianței Nord-Atlantice. Deschiderea oficiului NATO la Chișinău nu contribuie la stabilitatea politică, la consolidarea societății, la păstrarea statutului de neutralitate al statului și la soluționarea problemei transnistrene. Neutralitatea constituțională a Republicii Moldova trebuie nu doar păstrată, ci și consolidată de niște garanții internaționale.

Ținând cont de existența conflictului transnistrean nerezolvat, noi în Moldova trebuie să fim foarte atenți în abordarea unor astfel de chestiuni. Trecerea forțelor armate și a structurilor de securitate ale Moldovei la standardele NATO, cu declararea simultană a Rusiei și a Transnistriei ca fiind „principalele amenințări”, în niciun caz nu contribuie la soluționarea problemei transnistrene.

O bună parte a populației nu susține planurile autorităților cu privire la sporirea cooperării cu NATO, deoarece această cooperare are un „dublu standard”, iar în perspectivă ar putea contribui la anularea neutralității constituționale, la atragerea Republicii Moldova în această alianță politico-militară, la deteriorarea în continuare a relațiilor cu Federația Rusă și la conflicte armate în regiune.

Reglementarea transnistreană

Având în vedere situația actuală din regiunea moldo-transnistreană, conflictul de pe Nistru nu poate fi soluționat în viitorul apropiat. Soluția fundamentală trebuie găsită în cadrul elaborării, discutării și adoptării unei noi Constituții.

Reconcilierea celor două maluri ale Nistrului trebuie să se desfășoare în paralel cu reconcilierea în cadrul societății moldovenești și cu încetarea dezbinării Republicii Moldova din motive geopolitice. Înainte de a promite „mana cerească” malului stâng al Nistrului, autoritățile de la Chișinău trebuie să-și confirme capacitatea proprie de a asigura condiții pentru dezvoltarea social-economică a orașelor și satelor de pe malul drept aflate sub jurisdicția lor.

Astăzi este imposibilă lansarea unui proces constituțional pentru o viitoare Moldova unită – atât de adâncă este prăpastia între ambele maluri. Dar trebuie să începem să întreprindem ceva: să elaborăm o Foaie de parcurs, să urmăm calea diplomației populare.

Pentru acest proces, posibil, va fi nevoie de schimbarea mai multor generații, însă oricum trebuie să urmăm calea consolidării măsurilor de încredere, a dialogului politic și a prevenirii unui nou conflict armat în regiune.

Încercările de a imita o reglementare prin înțelegeri „de culise” dintre elite nu vor oferi un rezultat durabil. Decizia finală trebuie să aparțină poporului.

Partea a III-a. Economia

Rolul esențial al statului

A vorbi despre economia Republicii Moldova trebuie nu la modul deja obișnuit – vedeți, situația din țară este dezastruoasă, producerea degradează, fluxul de emigrare crește constant, nu are cine să muncească, totul este pierdut – ci printr-un dialog despre economie ca domeniu al relațiilor dintre oameni, domeniu în care trebuie să se producă o dezvoltare continuă.

Dar, înainte de a trece la prezentarea unor idei economice concrete, voi face trei precizări.

Prima precizare. Aceste idei nu sunt o invenție a cuiva. Ele constituie rezultatul întâlnirilor și discuțiilor mele pe parcursul multor ani cu antreprenorii care lucrează în sectorul real al economiei Republicii Moldova. Persoane cu experiență în dezvoltarea afacerilor proprii în condițiile economice extrem de dificile din Moldova. Sub aspect practic, opiniile lor sunt mult mai importante decât opiniile multor economiști profesioniști, precum și opiniile diferitor experți străini și locali, cu atât mai puțin – ale unor politicieni. Mai mult ca atât, opinia politicienilor din Republica Moldova este ultimul lucru de care trebuie ținut cont când vine vorba de sectorul real al economiei.

A doua precizare. Pe parcursul existenței tuturor guvernelor din Republica Moldova – de stânga, de dreapta, de oricare – au fost elaborate, inclusiv cu participarea partenerilor de dezvoltare, și aprobate la nivel parlamentar și guvernamental zeci de „strategii de dezvoltare” în diverse sectoare ale economiei. Dar toate aceste strategii au rămas doar pe hârtie, în

realitate dezvoltarea nu s-a produs. Ea nici nu putea fi, pentru că nici o strategie de cabinet nu poate înlocui un plan. Orice manager de companie, conducător de întreprindere sau al unei societăți comerciale știe că fără un plan calendaristic concret, elaborat în prealabil, care să țină cont de resursele umane, financiare, materiale și de altă natură – fără așa ceva afacerea lui nu se va dezvolta.

Exact aceeași abordare trebuie să avem pentru economia în ansamblu. Moldova are nevoie de un plan concret de dezvoltare economică – pe ramuri și pe ani, bazat pe o evaluare realistă a capacităților noastre. Mecanismul de elaborare a acestuia în contextul politic al unui sistem pluripartid și al schimbului permanent de miniștri este un subiect de discuție aparte. Acum, vreau doar să subliniez faptul că **în procesul de elaborare a unui plan de dezvoltare economică trebuie acordată prioritate practicienilor**. Și anume acelor antreprenori din Republica Moldova care au demonstrat la modul practic că pot asigura dezvoltarea afacerii sale. Pentru că anume ei vor trebui să-și asume sarcina dificilă de realizare a viitorului plan.

A treia precizare. Trebuie să renunțăm la înțelegerea rolului statului, care s-a dezvoltat de-a lungul perioadei de reforme liberale și care constă în faptul că rolul statului se reduce doar la contemplarea pasivă a proceselor care se produc în economie. Pentru că, vedeți dumneavoastră, ar exista o „mână magică” a pieței care rezolvă totul singură.

Realitatea din Republica Moldova după destrămarea URSS a demonstrat că, chiar și dacă există acea „mână a pieței”, ea este mâna asasinului economiei naționale. S-a ajuns până la aceea că, în prezent, această economie este aspirată extrem de rapid de o gaură neagră din două motive:

1) cetățenii nu doresc să lucreze la întreprinderile moldovenești, deoarece consideră că acestea nu le pot asigura un salariu decent și, prin urmare, pleacă în străinătate în căutarea unei vieți mai bune, iar

2) antreprenorii spun că nu-și pot dezvolta afacerea, pentru că în Moldova numărul populației apte de muncă este în scădere constantă. Doar statul poate rupe acest cerc vicios.

Fiindcă, de fapt, nu există nici un fel de „mână”, acest mit liberal trebuie spulberat cu fermitate. **Statul moldovenesc trebuie să-și asume rolul de actor principal în dezvoltarea economică a țării.** Statul trebuie să înceapă să investească în dezvoltarea unor proiecte concrete, planificate din timp în bugetele de stat anuale. Statul trebuie să-și asume responsabilitatea (inclusiv responsabilitatea personală, în persoana unor anumiți miniștri) pentru implementarea acestor proiecte. Principalul mecanism de implementare trebuie

să devină parteneriatul public-privat cu antreprenorii locali. Aceasta nu înseamnă că se va renunța la ideea atragerii de investiții străine – dar principalul investitor trebuie să devină statul moldovenesc.

Dezvoltarea economică este posibilă în orice situație, nici o criză nu reprezintă obstacol pentru aceasta. În Moldova mai există un potențial de cadre, în persoana antreprenorilor, apt pentru a-și asuma funcția de „locomotivă” pentru această dezvoltare. Dar „șinele” care să asigure mișcarea trebuie să le garanteze statul prin politica sa.

Ținând cont de precizările făcute, care presupun că statul trebuie să ducă o politică economică activă, merită să dezvolte sectorul real, haideți să vorbim mai concret.

Industria

La baza dezvoltării economice a majorității țărilor se află dezvoltarea industriei. Doar o industrie puternică poate garanta atât locuri de muncă stabile, cât și venituri stabile în bugetul de stat.

Moldova nu trebuie să constituie o excepție de la această regulă. La nivel de stat trebuie să fie aprobată o listă cu 10 ramuri esențiale dezvoltării economice, iar pentru fiecare dintre acestea trebuie să fie elaborat un plan concret de dezvoltare, inclusiv ținându-se cont de creșterea exporturilor.

Ce ramuri pot fi dezvoltate în mod activ la noi în țară? În primul rând, cele tradiționale, cum ar fi vinificația, producția de zahăr, producția de lactate, industria de conserve, produsele din carne.

Să ne referim, de exemplu la producția de lapte. În perioada sovietică Moldova producea anual 1,5 milioane tone, în timp ce, de exemplu, Belarus - 2,7 milioane tone. În anii de independență producția de lapte în țara noastră a scăzut de 10 ori, în timp ce în Belarus a crescut de 2 ori. Explicația este simplă: în Belarus statul susține industria, iar în Republica Moldova – nu. Sau, spre exemplu, să ne referim la așa un domeniu de fabricare a produselor lactate, precum cașcavalurile. Pentru această producere este nevoie de materie primă. Acum cumpărăm cașcavaluri și alte produse lactate în Ucraina și România, în loc să cumpărăm materie primă de acolo. În baza facilităților de producție existente, prin ajustarea corectă a politicii de stat, este posibilă în termen scurt crearea a cel puțin 5 întreprinderi pentru producția de cașcavaluri, care vor putea asigura cu locuri de muncă până la 100 de persoane fiecare.

Este necesară susținerea din partea statului și pentru o ramură industrială atât de importantă, precum produsele farmaceutice. Piața medicamentelor din Moldova este estimată la 200 de milioane euro, acesta fiind un segment important pe piață. În plus, problema sănătății afectează fiecare locuitor al țării. Siguranța medicamentelor, asigurarea populației cu medicamente ieftine și de calitate înaltă, care exclude contrafacerea, trebuie să devină una dintre prioritățile statului. Pe timpuri în Moldova existau peste 30 de întreprinderi farmaceutice, astăzi cel mult 10 dintre ele mai funcționează. În schimb, astăzi avem circa 50 de importatori de medicamente, printre care se numără cine vrei, dar numai nu farmaciști. Tifonul, verdele de briliant, validolul, iodul – cele mai simple medicamente care pot fi și trebuie produse în țara noastră – totul se importă astăzi din străinătate. Se poate începe de la puțin, cu aprobarea unui program de stat pentru crearea a 10 întreprinderi mici de medicamente în Drochia, Briceni, Comrat, Criuleni și alte centre raionale.

Este esențial de a orienta antreprenorii spre crearea producției în terioriu, în centrele raionale – și imediat vor apărea locuri de muncă stabile. În toate localitățile care numără peste 5 mii de locuitori trebuie să apară neapărat o unitate de producere. Fie hale industriale mici pentru 30, 50, 100 de lucrători.

O altă ramură care prezintă interes este producerea echipamentelor de refrigerare pentru magazine, cafenele, depozite. Nu este nimic complicat din punct de vedere tehnologic. În Moldova există companii care achiziționează din străinătate și furnizează echipamentele corespunzătoare. Statul trebuie să le acorde doar sprijinul corespunzător: să încheie acorduri de parteneriat, să le garanteze lipsa de controale tendențioase din partea fiscoi, poliției. De fapt, este vorba de renașterea producției de frigider și congelatoare. În paralel, ar putea fi dezvoltată o altă direcție înrudită – producția aparatelor de aer condiționat, echipamentelor de ventilație. Din start, o astfel de ramură ar putea asigura locuri de muncă pentru câteva mii de oameni. În prezent această ramură nu funcționează.

O altă ramură este producerea ambalajelor. Astăzi, de exemplu, volumul producției companiilor moldovenești care operează în acest segment se ridică la zeci de milioane lei, ceea ce înseamnă că, pe lângă asigurarea necesităților locale, companiile respective ar putea să exporte produse estimate la sute de milioane lei. Respectiv, doar în cadrul acestor companii numărul angajaților ar crește cu cel puțin 1000 de persoane.

Sunt necesare planuri de stat pentru dezvoltarea industriei ușoare moldovenești care astăzi operează pe baza așa-numitei materii prime pentru

clienți, precum și un plan pentru industria mobilei. Astăzi, în Moldova există aproximativ 150 de ateliere de producere a mobilei, statul trebuie să le aleagă pe cele mai mari dintre ele, să creeze o asociație a producătorilor de mobilă, să orienteze spre creșterea exporturilor.

În prezent, toate ramurile industriei din Republica Moldova se află într-o criză profundă, astfel că nu trebuie așteptat un „salt” miraculos în acest domeniu. **Prioritatea de bază trebuie să fie crearea locurilor de muncă și este necesară mișcarea cu pași mici**, nu avântul în gigantomanie. Direcțiile de activitate pot fi cele mai diverse. De exemplu, producerea jucăriilor, acestea sunt la mare căutare în întreaga lume, pot fi ateliere mici, care vor crea aproximativ 1000 de locuri de muncă. Sau editarea cărților, ramură care pe vremuri a fost la cel mai înalt nivel în Moldova sovietică, capacitatea tipografiilor existente permite dezvoltarea acestei direcții. Sau atragerea de capital, în principal a celui chinez și japonez, pentru producerea televizoarelor și altor echipamente electronice.

Dar, să accentuăm încă o dată, statul trebuie să joace un rol esențial în toate acestea. Nu poți da totul pe mâna companiilor private. Statul trebuie să reglementeze dezvoltarea, să genereze obligații contractuale cu companiile private, să le solicite respectarea cu strictețe a acestor obligații – dar și să-și respecte el, statul, obligațiile asumate. Este posibil ca până la 90% din capital să fie privat, atât intern, cât și străin, dar din punct de vedere strategic și tactic, anume statul trebuie să gestioneze întregul proces.

Exportul

Nici un guvern al Republicii Moldova, începând cu anul 1991, nu a reușit să obțină un asemenea bilanț încât exporturile să depășească importurile. Motivul este simplu – nimeni nu s-a ocupat în mod deliberat de rezolvarea acestei probleme.

Revenind la cele spuse mai sus, dacă vom începe cu 10 ramuri pe direcțiile menționate și vom crea câte 10 întreprinderi pentru fiecare, acest lucru deja va duce la îmbunătățirea balanței comerciale externe. Va începe procesul de substituire a importurilor și astfel ele treptat vor scădea. Exporturile vor crește, deficitul comercial extern va scădea, iar după un timp oarecare va dispărea cu totul.

Este necesară o politică de substituire a importurilor, politică care se desfășoară în fiecare țară europeană dezvoltată. De asemenea, este necesară și o politică de stat pentru exporturi. Niciun guvern din țara noastră nu s-a ocupat și nu se ocupă până în prezent de problema exportului. Deși aici există un potențial uriaș. În Rusia, spre exemplu, există regiuni gata să procure produsele agricole moldovenești, aceleași mere, în cantități nelimitate – Altai, Ekaterinburg și mai departe, dincolo de Ural. Statul ar trebui să stabilească un obiectiv concret – să deschidă case de comerț ale Republicii Moldova în 10 orașe din Federația Rusă – și în decurs de 2-3 ani să realizeze acest obiectiv.

Este necesar de a elabora un program de stat pentru dezvoltarea exporturilor, cu planificare anuală – atât spre Vest, cât și spre Est. În Guvern trebuie instituită o structură responsabilă de aplicarea acestui program, și să fie înaintate anumite cerințe anumitor funcționari. În prezent acest lucru lipsește.

Nu este un secret că în marile puteri economice europene, cum ar fi Germania sau Anglia, statul stabilește anumite sarcini pentru companiile private, atât pentru a asigura consumul intern, cât și pentru a crește exporturile. Poate că acest lucru nu este făcut public, dar se aplică în practică, în dependență de ramurile industriale prioritare.

În același timp, nu doar exportul produselor finite, dar și exportul de capital, precum și crearea corporațiilor multinaționale, care lucrează în strânsă cooperare cu guvernul național au o importanță fundamentală. Pentru Republica Moldova, aceasta este o sarcină realizabilă, deoarece există deja exemple reușite de creare a unor astfel de proiecte internaționale chiar și fără sprijinul statului.

Agricultura

În general se consideră că sarcina de bază a agriculturii este de a asigura piața internă cu produse proprii. Cu toate acestea, în prezent, în Moldova nici măcar această sarcină nu poate fi realizată în termeni restrânși.

Principala greșeală a reformei privind structura de gospodărie a comunității rurale tradiționale a fost că, în rezultat, viața rurală ca atare a început să dispară. Țăranii nu mai lucrează pământurile și nu mai rămân să trăiască pe meleagurile unde trăiau strămoșii lor. Acum, sarcina trebuie formulată în felul următor: să facem în așa fel încât dezvoltarea forțelor de

producție și a relațiilor de producție în zonele rurale să se bazeze pe țărani. Iar statul este obligat să înceapă să-i susțină în mod activ în acest sens.

În cazul dat, este necesar un program de stat pentru o reformă treptată a sectorului, a modului de viață rurală în întregime, pentru un termen, spre exemplu, de 20 de ani. Acesta este un proces foarte dificil, dar care trebuie inițiat, altfel viața rurală va dispărea complet în Moldova.

Este necesară acordarea suportului necesar pentru crearea fermelor, stimulând în același timp mișcarea cooperativă. Cooperativele agricole pot fi diferite, problema, în general, reprezintă un subiect separat. De exemplu, cooperativele de gestionare a terenurilor. Acum, de acest aspect se preocupă așa-numiții lideri, iar țăranii sunt plătiți mizerabil. De exemplu, 50 de țărani pot forma o cooperativă, pot angaja un manager căruia îi vor plăti un salariu, iar profitul se va distribui în părți egale. Sau 15-20 de fermieri pot crea o cooperativă și achiziționa împreună semințe, îngrășăminte, pot arenda sau achiziționa echipamente, iar apoi pot realiza împreună producția obținută.

Dacă cineva dorește să creeze un colhoz – nicio problemă, o astfel de inițiativă trebuie nu doar să fie binevenită, dar și susținută la etapa incipientă. Pot exista societăți cu răspundere limitată, societăți pe acțiuni și ferme mici individuale. Statul trebuie să supravegheze ca formele de gospodărie rurală să nu se confrunte și să nu apară situații de conflict.

Dar, totuși, bază trebuie să devină ferma familială. Pentru aceasta trebuie întreprinse o serie de măsuri – instruirea fermierului, oferirea posibilității de a lucra și de a comercializa produsele. Statul trebuie să investească într-un program special pentru dezvoltarea fermelor familiale. Calculele arată că, de exemplu, prin alocarea de către stat a 10 milioane de euro pe an – o sumă destul de fezabilă pentru Moldova chiar și în condițiile actuale de criză – poate fi creată câte o fermă de lapte pe lună. Peste 8 ani vom avea 100 de ferme familiale de lapte. Ceea ce înseamnă 220 mii tone de lapte pe an. Oamenii care lucrează în sectorul produselor lactate înțeleg că, cu un sprijin guvernamental adecvat, acest lucru este posibil și poate fi realizat.

Este necesară dezvoltarea irigațiilor terenurilor. Țăranul nu trebuie să se preocupe de conductele de apă, crearea sistemelor de irigare în sectorul agricol este și ea o problemă a statului.

Plus la toate ministerul de profil trebuie să se ocupe de semințe. În Europa calitatea semințelor este garantată fermierului de către stat, Ministerul agriculturii din Moldova trebuie să fie responsabil pentru productivitatea materialului semincer, pentru calitatea prelucrării agrochimice, precum și pentru realizarea recoltei. Companiile private trebuie să se ocupe de vânzările produselor agricole cu sprijinul și sub controlul corespunzător din partea statului.

Se cunoaște faptul că peste tot în lume astăzi există un deficit de produse alimentare, deficit ce va crește și pe viitor. Deja acum cererea este aproape nelimitată – pentru uleiul de floarea-soarelui, soia și alte produse agricole. Totul poate fi vândut la un preț care să asigure un profit pentru producătorii agricoli, cât și pentru stat, dacă acest lucru va fi făcut profesional și responsabil.

Patentele

Am fost și rămânem a fi susținători ai sistemului de patente, în special în condițiile unui deficit de locuri de muncă. Dar aici este necesar să evaluăm corect situația creată. Deoarece astăzi în toate domeniile de activitate, în care există patente, este atestat un înalt nivel de corupție, ceea ce joacă un rol negativ și agravează fenomenele de criză.

De exemplu, pe numele unui deținător de patentă este înregistrat un maxi-taxi, dar de fapt proprietarul lui este cu totul altă persoană. În ceea ce privește așa tip de servicii de transport, cum ar fi maxi-taxi-ul, aici trebuie să se acorde prioritate marilor companii. Apropo, astăzi în spatele rutelor sunt câțiva proprietari individuali, dar nu sutele de deținători de patentă ce oferă dreptul de a desfășura acest gen de activitate individuală. Aceasta nu înseamnă că astfel de servicii nu pot fi oferite de șoferul-deținător de patentă, însă el trebuie să demonstreze că singur a cumpărat mijlocul de transport și că el însuși îl conduce. Situația în care de profiturile obținute din acest tip de servicii de transport, printr-o metodă coruptă, se bucură 10-15 persoane, inclusiv membri ai Parlamentului și Guvernului, șefii forțelor de ordine, iar deținătorii de patente nu sunt decât o ficțiune pură – această situație trebuie schimbată.

O situație similară se atestă și în cazul patentelor pentru dreptul de a comercializa produse, și aici totul trebuie să fie clar delimitat și trebuie impusă o ordine. Nu trebuie să existe o mulțime de chioșcuri pe străzile orașului, așa

cum sunt în prezent, în perspectivă ele vor trebui în genere să dispară, însă, în schimb, trebuie oferite oamenilor locuri de muncă concrete.

În plus, trebuie făcută o delimitare în ceea ce privește costul patentelor. Dacă o persoană deschide o cizmărie sau o frizerie în Chișinău – este vorba de un venit mai substanțial, iar dacă într-un sat – respectiv venitul este mai mic.

Protecția pieței interne

În trecut în țările europene, iar în ultimele decenii și în țările asiatice a fost studiată componenta produselor de pe piață. Statul invita oameni de afaceri și le spunea: acei dintre voi care se vor ocupa de producerea unor anumite bunuri, care acum se importă, va primi beneficii.

Trebuie protejată piața internă. Moldova de asemenea trebuie să se preocupe de acest aspect. Să lăsăm la o parte referințele la statutul de membru al OMC, la acordul cu UE privind zona de liber comerț etc., deoarece aici ele nu trebuie luate în calcul. Statul trebuie să ducă o astfel de politică care ar ține cont și de obligațiile internaționale asumate de către Moldova și care, în același timp, ar proteja piața internă și ar stimula producătorii autohtoni.

Un exemplu simplu este producția de maioneza și muștar. Anterior, necesitățile pieței locale față de acest tip de produse au fost în mare parte acoperite de un producător local, iar în prezent 95% din maioneză, muștar, hrean sunt importate din străinătate.

Fabricarea acestui tip de produse și altor similare trebuie extinsă și în localități mici. Se va alocă un teren, un împrumut fără dobândă pentru construirea sau repararea spațiilor industriale.

Este necesar de creat un centru unic de stat pe probleme de consulting care să elaboreze gratuit planuri de afaceri pentru antreprenori. Din start, pentru a începe orice afacere, este nevoie de un plan de afaceri. Pentru elaborarea lui este necesar ca persoana respectivă să aibă studii în domeniul economiei, dar, din păcate, majoritatea celor care doresc să inițieze o afacere nu au aceste studii. Antreprenorialul ca gen de activitate, în special în întreprinderile mici și mijlocii, trebuie mai întâi să fie subvenționat – sub forma planurilor de afaceri, clădirilor, instalațiilor, echipamentelor, impozitării preferențiale pe termen scurt. Și atunci vom putea vorbi despre un rezultat. Dar

cel mai important este faptul că cetățenii vor lucra la ei în țară și nu vor pleca în străinătate.

În plus, statul trebuie să aloce mijloace financiare pentru cercetarea științifică aplicată pentru dezvoltarea diferitelor sectoare ale economiei.

Proprietatea de stat

Primul lucru care trebuie întreprins în acest domeniu este eliminarea așa-numitelor scheme. Pentru aceasta trebuie să fie efectuate audituri periodice ale tuturor ramurilor industriale legate de întreprinderile mari de stat, pentru ca activitatea lor să devină cât mai transparentă. Este vorba în mod special de domeniul energetic, serviciile de telecomunicații, de transport, de sistemul de documentare a populației și operațiunile de export-import.

Proprietatea de stat este folosită ineficient din mai multe motive. Iar cel mai evident dintre ele este corupția. Odată cu implementarea unui management calitativ întreprinderile de stat vor începe să obțină profituri. Nu este nevoie să căutăm exemple prea departe. Există „FranzeLuța”. Există sau, mai degrabă, acum câțiva ani a existat „Moldtelecom”, care anual obținea un profit de până la 600 de milioane de lei. Acestea au fost pilonii economiei în domeniile lor de referință.

Problema nu constă în forma de proprietate, care poate fi atât de stat cât și privată, ci în calitatea managementului și în lipsa furtului.

Protecția drepturilor consumatorilor

În Moldova, sistemul de metrologie și protecție a drepturilor consumatorilor a fost complet distrus. În acest domeniu corupția, protejată de înalți oficiali, ia amploare.

Țara noastră a fost transformată într-o gunoiște pentru bunurile care nu corespund standardelor – produse alimentare, medicamente, benzină, îmbrăcăminte, încălțăminte. Drept consecință, oamenii sunt nevoiți să poarte haine de calitate joasă, să mănânce alimente expirate, să consume apă poluată, să plătească un suprapreț pentru benzină sau gaz natural. Haosul complet din acest domeniu reprezintă o amenințare directă la adresa sănătății și vieții

oamenilor atunci când, la început, „cu ajutorul” echipamentelor medicale care nu au trecut testările necesare pacienții sunt diagnosticați greșit și, mai apoi, sunt băgați cu zile în mormânt prin prescrierea de medicamente care nu vindecă.

Și în acest domeniu este absolut imposibil să restabilești ordinea fără o implicare forțată a statului.

Țara care va câștiga lupta cu gunoiul

Astăzi Moldova este numită țara pungilor de plastic care zboară. Ne sufocăm cu toții în mormane de gunoi care sunt peste tot – lângă case, pe drumuri, pe marginea drumurilor, în parcuri, în păduri, pe malurile lacurilor și râurilor. În țară există mii de gunoiști, care poluează aerul, pământul și apa, inclusiv apele subterane. Problema gunoiului și a deșeurilor menajere devine o problemă a securității statului, astfel încât trebuie întreprinse măsuri urgente pentru normalizarea situației.

Măsurile urgente în domeniul ecologic includ:

- Aplicarea celor mai bune practici mondiale în domeniul protecției mediului. Adoptarea legilor și regulamentelor relevante;
- Construirea a trei uzine moderne pentru reciclarea ecologică a deșeurilor. Uzina-Nord, Uzina-Centru și Uzina-Sud;
- Curățarea albiei și amenajarea malurilor râului Bâc. Transformarea râului Bâc într-o zonă de agrement și divertisment pe tranșeul de curgere prin Chișinău;
- Interzicerea utilizării pungilor de plastic pentru ambalarea bunurilor de consum (alimentare și nealimentare) pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
- Crearea punctelor de colectare a sticlelor din plastic și a pilelor electrice utilizate pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
- Înăsprirea penalităților (majorarea amenzilor, introducerea răspunderii penale) pentru poluarea mediului înconjurător, începând cu strângerea deșeurilor după un picnic într-un parc, pădure etc., până la emisiile de

substanțe nocive în râuri, lacuri și aer de către cetățeni și întreprinderi industriale;

- Introducerea amenzilor pentru scuipat, aruncarea gunoiului în afara urnelor de gunoi, necurățarea locului de dejecțiile fiziologice ale animalelor domestice etc.

- Crearea patrulelor ecologice (în colaborare cu poliția) în zonele tradiționale de agrement ale populației - parcuri, plaje, păduri etc.

Partea IV. Controlul popular

De la pseudodemocrație la o putere a poporului

În conformitate cu articolul 2 din Constituție, „suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție”. Articolul 6 prevede că în „Republica Moldova, puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției”. Articolul 38 prevede, în general, că „voința poporului constituie baza puterii de stat”.

Teoretic sună frumos. Iar la modul practic statul nu îndeplinește funcția de control, de suprimare a celor care distrug statul, de blocare a lăcomiei lor – această funcție astăzi statul moldovenesc nu o realizează. De facto, atât statul cât și sistemul politic lucrează împotriva poporului.

Din moment ce nu putem avea încredere nici în politicieni, nici în instituțiile statului Moldova trebuie să creeze un sistem al controlului popular. Să ofere posibilitate fiecărui cetățean, la dorință, să controleze puterea. Fie individual, fie prin intermediul reprezentanților autorizați. Doar prin crearea unui astfel de sistem putem ajunge, în sfârșit, la ceea ce numim putere a poporului.

Fără controlul efectiv al poporului tot ce este scris în Constituție cu privire la democrație și puterea poporului este o minciună.

Vorbim despre realizarea unui obiectiv foarte dificil, care va necesita timp. La modul ideal în Constituția Republicii Moldova trebuie inclus un capitol separat - „Controlul Popular”. În susținerea sa trebuie să fie adoptată nu

doar o lege ordinară, ci un Cod al controlului popular. Acesta din urmă trebuie să prevadă în mod clar dreptul cetățenilor de a exercita un control asupra acțiunilor funcționarilor publici, precum și mecanismele de punere în aplicare a acestui drept și garantarea respectării lui de către toți funcționarii.

Tot ceea ce aparține sferei publice, tot ceea ce există sau se face din banii contribuabililor trebuie să fie supus Controlului popular.

Controlul popular – este controlul cetățenilor asupra deputaților și miniștrilor, asupra funcționarilor din diferite instituții. Acest control trebuie să se refere nu doar la modul în care funcționarul își îndeplinește atribuțiile oficiale, ci și la proprietatea acestuia. Dacă un deputat sau un ministru trăiește într-o vilă de lux, dacă copiii lui conduc mașini de lux, dar nu au o afacere legală și transparentă, înseamnă că avem în față un hoț.

Liderii partidelor trebuie să fie puși sub un control special, poporul trebuie să știe care sunt sursele lor de îmbogățire, ale soțiilor, copiilor și rudelor acestora. Orice persoană care a decis să se implice public în politică trebuie să știe că această implicare prevede anumite restricții asupra vieții sale personale.

Controlul popular este o posibilitate pentru cetățeni de a controla legalitatea activității oamenilor legii. Astăzi judecătorii și procurorii sunt o castă închisă favorită cărora li se permite absolut totul – pentru că pot arunca în închisoare pe oricine. Sistemul nostru judiciar își bate joc atât de lege, cât și de oameni și de bunul simț. Să luăm doar unele decizii ale Curții Constituționale! Așa ceva este absolut anormal, acest sistem de caste trebuie distrus. Controlul popular asupra proprietății judecătorilor, procurorilor, șefilor din poliție trebuie să fie același ca în cazul controlului activității și proprietății miniștrilor și deputaților.

Controlul popular este, de asemenea, o oportunitate pentru cetățeni de a urmări liber legalitatea întregului lanț de luare a deciziilor, de exemplu, înainte de demolarea unei clădiri istorice sau de construirea unei alte clădiri cu mai multe etaje într-o zonă rezidențială istorică. Un control efectuat înainte de demolare și nu după.

Astăzi în Moldova există câteva instituții ale controlului de stat. Dar problema este că ele activează pe principiul structurilor birocratice, unde funcționarii abilitați cu operarea controalelor sunt numiți de către șefii superiori sau deputații corupți, și, în cele din urmă, se dovedește că o mână

spală pe alta. Controlul popular va fi liber și lipsit de birocrație, așa cum se întâmplă acum, și nu va fi influențat de liderii de partid corupți.

Toate acestea par la prima vedere ca un vis neîmplinit. Cu toate acestea, noi suntem absolut convingeți: ideea controlului popular poate fi realizată. Dar este vorba de o sarcină complexă și colosală. De ce? Pentru că întreaga mașinărie politico-birocratică din Moldova se va opune vehement implementării acestei idei. Astăzi, prin monopol, dâșii, cei care au pus mâna pe instituțiile statului, controlează totul, și nu vor dori să împartă dreptul de control cu poporul. Dar nici noi, cetățenii Republicii Moldova, nu avem altă cale.

Controlul popular nu este dezideratul unei singure persoane sau al unui partid anume. Acesta este un subiect care necesită implicarea întregii societăți. Ideea controlului popular trebuie să fie răspândită în întreaga țară. Suntem convingeți că putem crea o mișcare populară largă și, pas cu pas, vom încerca să obținem dreptul cetățenilor de a controla puterea și politicienii. Și vom obține acest drept!